

Shemot

שְׁמוֹת

ראשון

These are the names of the B'nei Yisrael who came to Egypt. Each man with his household who came with Yaakov.

1 וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרָיִם אֶת יַעֲקֹב

אִישׁ וּבֵיתוֹ בָּאוּ:

וְאֵלֶּין שְׁמֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל דְּעָלוּ לְמִצְרַיִם עִם יַעֲקֹב גִּבֵּר
וְאִנְשׁ בֵּיתָה עָלוּ:

Reuvein, Shimon, Leivi and Yehudah.

2 רְאוּבֵן שִׁמְעוֹן לֵוִי וַיהוּדָה:

רְאוּבֵן שִׁמְעוֹן לֵוִי וַיהוּדָה:

Yissachar, Zevulun, and Binyamin.

3 יִשָּׁשכָר זְבֻלֹן וּבִנְיָמִן:

יִשָּׁשכָר זְבֻלֹן וּבִנְיָמִן:

Don, Naftali, Gad and Asher.

4 דָּן וְנַפְתָּלִי גָד וַאֲשֵׁר:

דָּן וְנַפְתָּלִי גָד וַאֲשֵׁר:

All the souls that emanated from the loins of Yaakov, [numbered] seventy souls, [including] Yoseif who was in Egypt.

5 וַיְהִי כָל־נַפְשׁ יִצְחָק יִרְדְּ-יַעֲקֹב שִׁבְעִים נַפְשׁ וַיֹּסֶף הָיָה

בְּמִצְרַיִם:

וַיְהִי כָּל נַפְשָׁתָא נַפְקִי יִרְכָּא דִּיעֲקֹב שִׁבְעִין נַפְשֵׁן

וַיֹּסֶף דִּיהוּה בְּמִצְרַיִם:

Yoseif died. All his brothers and all that generation [also died.]

6 וַיָּמָת יוֹסֵף וְכָל־אָחָיו וְכָל הַדּוֹר הַהוּא:

וּמֵית יוֹסֵף וְכָל אַחָיו וְכָל דְּרָא הַהוּא:

The B'nei Yisrael were fruitful and prolific, and their population multiplied. They were exceedingly mighty, and the land was filled with them.

וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל נִפְּיִשׁוּ וְאֶתִּלְדּוּ וּסְגִיאוֹ וַתִּקִּיפוּ לַחֲדָא
לַחֲדָא וְאֶתְמַלִּיאַת אֶרֶצָא מִנְהוֹן:

A new king came into power over Egypt, who did not know Yoseif.

וְקָם מֶלֶכָא חֲדָתָא עַל מִצְרַיִם דְּלֹא מָקִים גִּזְרֵת יוֹסֵף:

He said to his people, "Behold, the people of the B'nei Yisrael are becoming too numerous and strong for us.

וְאָמַר לְעַמֵּיהּ הָא עַמָּא בְנֵי יִשְׂרָאֵל סָגוּ וַתִּקִּיפוּ מִנָּנָא:

Come let us deal wisely with him. Lest he increase so much, that, if there is war, he will join our enemies and fight against us, driving us from the land.

הָבּוּ נִתְחַכֵּם לְהוֹן דְּלָמָּא יִסְגּוּן וִיהִי אַרִי יַעֲרַעֲנָנָא קָרֵב
וַיִּתּוֹסְפוּן אַף אֲנוּן עַל סִנְאַנָּא וַיִּגִּיחוּן בְּנָא קָרֵב וַיִּסְקוּן
מִן אֶרֶצָא:

They appointed conscription officers over him to oppress him with their burdens. He [B'nei Yisrael] built supply cities for Pharaoh, Pisom and Ramseis.

וּמִנִּיאוּ עֲלֵיהוֹן שְׁלִטוֹנִין מִבְּאִישִׁין בְּדִיל לְעִנּוּאָהוֹן
בְּפִלְחָנְהוֹן וּבְנוּ קְרוּי בֵּית אוּצָרָא לְפִרְעָה יֵת פִּיתוּם וַיֵּת
רַעְמֶסֶס:

7 וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל פָּרוּ וַיִּשְׂרְצוּ וַיִּרְבּוּ וַיַּעֲצֻמוּ בְּמֵאֹד מְאֹד

וַתִּמְלֵא הָאָרֶץ אֹתָם: (פ)

8 וַיָּקָם מֶלֶךְ-חָדָשׁ עַל-מִצְרַיִם אֲשֶׁר לֹא-יָדָע אֶת-יוֹסֵף:

9 וַיֹּאמֶר אֶל-עַמּוֹ הִנֵּה עַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רַב וְעָצוּם מִמֶּנּוּ:

10 הֲבֵה נִתְחַכְמָה לוֹ פֹּנִירְכָה וְהִיא כִּי-תִקְרָאנָה מִלְחָמָה

וְנוֹסֶף גַּם-הִוא עַל-שְׂנְאֵינוּ וְנִלְחֶם-בָּנוּ וְעָלָה מִן-הָאָרֶץ:

11 וַיַּשְׁמִימוּ עָלָיו שָׂרֵי מִסִּים לְמַעַן עֲנֹתוֹ בְּסִבְלָתָם וַיִּבְנוּ

עָרֵי מִסְכָּנוֹת לְפִרְעָה אֶת-פֶּתֶם וְאֶת-רַעְמֶסֶס:

porterage

poor
woman

But the more [the Egyptians] oppressed him, the more [the B'nei Yisrael] increased and spread. [The Egyptians] came to loathe the B'nei Yisrael.

וּכְמָא דְמַעֲנֵן לְהוֹן כֹּן סָגֵן וְכֹן תִּקְפִּין וְעַקֵּת לְמִצְרָאִי מִן
קִדְם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

The Egyptians enslaved the B'nei Yisrael, with body-breaking labor.

וְאֶפְלְחוּ מִצְרָאִי יֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקִשְׁיוֹ:

They made their lives bitter with harsh labor involving mortar and bricks, and all kinds of work in the fields. All the work they made them do [was intended] to break them.

וְאִמְרֵי יֵת חִיֵּהוֹן בְּפִלְחָנָא קָשִׁיא בְּטִינָא וּבִלְבָּנִין
וּבְכָל פִּלְחָנָא בְּחִקְלָא יֵת כָּל פִּלְחָנְהוֹן דְּאֶפְלְחוּ בְּהוֹן
בְּקִשְׁיוֹ:

The king of Egypt spoke to the Hebrew midwives. The name of one of them was Shifrah, and the name of the other was Puah.

וְאָמַר מֶלֶכָא דְּמִצְרַיִם לַחֲיָתָא יְהוּדִיתָא דְּשׁוּם חֲדָא
שְׁפָרָה וְשׁוּם תְּנִיתָא פּוּעָה:

to be
disgusted
or anxious

12 וּכְאֲשֶׁר יַעֲנֵנוּ אֹתוֹ כֹּן יִרְבֶּה וְכֹן יִפְרֹץ וַיִּקְצֹצוּ מִפְּנֵי
בְנֵי יִשְׂרָאֵל:

hard labor

13 וַיַּעֲבֹדוּ מִצְרַיִם אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּפָרָה :

to be bitter

14 וַיִּמְרְרוּ אֶת־חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה בַּחֲמֹר וּבִלְבָּנִים
וּבְכָל־עֲבֹדָה בַּשָּׂדֶה אֶת־כָּל־עֲבֹדָתָם אֲשֶׁר־עָבְדוּ בָהֶם
בְּפָרָה:

15 וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ מִצְרַיִם לַמִּיֻּלֶּדֶת הָעִבְרִית אֲשֶׁר שֵׁם

הָאֶחָת שְׁפָרָה וְשֵׁם הַשֵּׁנִית פּוּעָה:

He said, "When you deliver Hebrew women, you must look at the birthstool. If it is a boy, kill him; but if it is a girl, let her live."

ואמר כד תהוין מולדן ית יהודיתא ותחזין על מתברא
אם בר הוא תקטלן יתה ואם ברתא היא ותקימנה:

The midwives [however] feared Elohim and did not do as the Egyptian king had told them, and they kept the infant boys alive.

ודחילא חיתא מן קדם יי ולא עבדא כמא דמליל
עמהן מלכא דמצרים וקימא ית בנאי:

The king of Egypt called for the midwives and said to them, "Why did you do this? You let the infant boys live."

וקרא מלכא דמצרים לחיתא ואמר להן מה דין
עבדתון ית פתגמא הדין וקימתון ית בנאי:

16 ויאמר בילדכן אתה עבריות וראיתן על האבנים

to live

אם-בן הוא והמתן אתו ואם-בת היא וחייה :

17 ותיראן המלכות את האלהים ולא עשו כאשר דבר

אליהן מלך מצרים ותחיין את-הילדים:

שני

18 ויקרא מלך-מצרים למלדות ויאמר להן מדוע עשיתן

הדבר הזה ותחיין את-הילדים:

The midwives said to Pharaoh, "The Hebrew women are not like the Egyptians. They know how to deliver. Even before a midwife gets to them, they have already given birth."

וַאֲמָרָא חִיָּתָא לְפָרְעָה אֲרִי לֹא כְנָשִׁיא מִצְרִיתָא
יְהוּדִיתָא אֲרִי חֲכִימָן אֲנֹן עַד לֹא עָלָת לְוֹתֶהֶן חִיָּתָא
וַיִּלְדוּ:

Elohim was good to the midwives, and the people increased and were very mighty.

וְאוֹטִיב יְיָ לְחִיָּתָא וְסָגִי עֲמָא וְתַקִּיפוּ לְחִדָּא:

Because the midwives feared God, He gave them houses.

וַהֲוָה כִּד דְּחִילָא חִיָּתָא מִן קָדָם יְיָ וְעַבְד לְהוֹן בְּתִין:

Pharaoh then commanded all his people, saying, "Every boy who is born must be thrown into the river; but every girl shall be allowed to live."

וּפְקִיד פֶּרְעָה לְכָל עַמָּה לְמִימָר כָּל בָּרָא דִּיתִילִיד
לִיהוּדָאִי בְּנֵהָרָא תִרְמְנָה וְכָל בָּרָתָא תִקְיָמוֹן:

19 וַתֹּאמְרֵן הַמִּילָדָת אֶל־פֶּרְעָה כִּי לֹא כְנָשִׁים הַמִּצְרִית
הָעִבְרִית כִּי־חָזִיזֹת הִנֵּה בְטָרָם תְּבֹא אֵלֶיהֶן הַמִּילָדָת
וַיִּלְדוּ:

20 וַיֵּטֵב אֱלֹהִים לַמִּילָדָת וַיִּרְבֵּה הָעָם וַיַּעֲצֻמוּ מְאֹד:

21 וַיְהִי כִּי־יִרְאוּ הַמִּילָדָת אֶת־הָאֱלֹהִים וַיַּעַשׂ לָהֶם בָּתִּים:

22 וַיֵּצֵא פֶּרְעָה לְכָל־עַמּוֹ לֵאמֹר כָּל־הַבֵּן הַיֵּלֹד ^{born} הַיָּאֲרָה
תִּשְׁלִיכֵהוּ וְכָל־הַבֶּת תְּחִיֹּן: (ס)

שמות 2

A man of the house of Levi went and married the daughter of Levi.

וְאִזְל גְּבֵרָא מִדְּבִית לְוִי וַנִּסִּיב יֵת בֵּת לְוִי:

1 וַיֵּלֶךְ אִישׁ מִבֵּית לֵוִי וַיִּקַּח אֶת־בֶּת־לֵוִי:

The woman conceived and bore a son.
She saw that he was [exceptionally]
good, and she kept him hidden for
three months.

ועדיא אתא וילידת בר וחזת יתה ארי טב הוא
ואטמרתה תלתא ירחין:

When she could no longer hide him,
she took a papyrus box and coated it
with clay and tar. She placed the child
in it, and placed it in the reeds near the
bank of the river.

ולא יכילת עוד לאטמרותה וגסיבת לה תבותא
דגומא וחפתה בחמרא ובזפתא ושויאת בה ית רביא
ושוייתה ביצרא על כף נהרא:

[The child's] sister stood herself at a
distance to see what would happen to
him.

ואתעתדת אחתה מרחיק למידע מה יתעבד לה:

Pharaoh's daughter went down to bathe
by the river, while her maids walked
along the river's edge. She saw the box
among the reeds and sent her maid and
she fetched it.

ונחתת בת פרעה למסחי על נהרא ועולימתהא
מהלכן על כף נהרא וחזת ית תבותא בגו יצרא
ואושטת ית אמתה ונסבתה:

2 ותהר האשה ותלד בן ותרא אתו כייטוב הוא
ותצפנהו ^{to hide} שלשה ירחים:

3 ולא יכלה עוד הצפינו ותקח-לו ^{properly} גמא ^{ark} תבת
ותחמרה בחמר ^{tar} ובזפת ותשם בה את-הילד ותשם
בסוף על-שפת הניאר:

4 ותתצב ^{to place} אחתו מרחק לדעה מה-יעשה לו:

5 ותד בת-פרעה לרחץ על-הניאר ונערותיה הלכת
על-יד הניאר ותרא את-התבה בתוך הסוף ותשלח
את-אמתה ותקחה

She opened it and saw the child, and behold a boy was crying. She took pity on it, and said, "This is one of the Hebrew boys."

וּפְתַחַת וַחֲזַת יֵת רַבִּיָּא וְהָא עוֹלִימָא בְּכִי וַחֲסַת עָלוּהִי
וְאִמְרַת מִבְּנֵי יְהוּדָאִי הוּא דִּין:

[The infant's] sister said to Pharaoh's daughter, "Shall I go and call to you a nursing [mother] from the Hebrew women to nurse the child for you?"

וְאִמְרַת אֲחֵתָהּ לְבֵת פַּרְעֹה הָאִיזִיל וְאִקְרִי לִידָא אֶתְתָּא
מִיִּנְקָתָא מִן יְהוּדִיתָא וְתוֹנִיק לִידָא יֵת רַבִּיָּא:

"Go," said Pharaoh's daughter to her. The young girl went and called the child's mother.

וְאִמְרַת לָהּ בֵּת פַּרְעֹה אִיזִילִי וְאִזְלַת עוֹלָמָתָא וְקֶרַת יֵת
אִמָּה דְרַבִּיָּא:

Pharaoh's daughter said to her [the child's mother], "Take this child and nurse him for me, and I will pay your fee." The woman took the child and nursed it.

וְאִמְרַת לָהּ בֵּת פַּרְעֹה אוֹבִילִי יֵת רַבִּיָּא הָדִין וְאוֹנִקְיָהּ
לִי וְאִנָּא אֶתְּנִי יֵת אֲגָרָד וְנִסִּיבַת אֶתְתָּא יֵת רַבִּיָּא
וְאוֹנִקְתָּהּ:

to
commiserate

6 וּפְתַחַת וַחֲזַת אֶת־הַיֶּלֶד וַהֲנִיחָהּ נָעֵר בִּכָּה וַתַּחֲמֹל

עָלָיו וַתֹּאמֶר מִיֶּלְדֵי הָעִבְרִים זֶה:

7 וַתֹּאמֶר אֲחֵתָהּ אֶל־בֵּת־פַּרְעֹה הַאֵלֶּף וְקֶרַתִּי לָךְ אִשָּׁה

מִיִּנְקָתָא מִן הָעִבְרִית וְתוֹנִיק לָךְ אֶת־הַיֶּלֶד: he suckled
to suck

8 וַתֹּאמֶר־לָהּ בֵּת־פַּרְעֹה לְכִי וְתֵלְךְ הָעֹלָמָה וַתִּקְרָא young
woman

אֶת־אִם הַיֶּלֶד:

9 וַתֹּאמֶר לָהּ בֵּת־פַּרְעֹה הִלִּיכִי אֶת־הַיֶּלֶד הַזֶּה וַהֲנִיקָהּ

לִי וְאִנָּי אֶתְּנִי אֶת־שְׂכָרְךָ וַתִּקַּח הָאִשָּׁה הַיֶּלֶד וַתְּנִיקָהּ to suckle

:

When the child grew up, she brought him to Pharaoh's daughter, and he became her son. She named him Moshe, for she said, "I drew him from the water."

וּרְבָא רְבִיא וְאִתִּיתָהּ לְבֵת פֶּרְעֹה וְהָיָה לָהּ לְבָר וְקָרָת
שְׁמָהּ מֹשֶׁה וְאָמְרָת אֲרִי מִן מֵיָא שְׁחָלְתָהּ:

10 וַיִּגְדַּל הַיֶּלֶד וַתְּבַאֲהוּ לְבֵת־פֶּרְעֹה וַיְהִי־לָהּ לְבֵן וַתִּקְרָא

שְׁמוֹ מֹשֶׁה וַתֹּאמֶר כִּי מִן־הַמַּיִם מָשִׁיתָהוּ:

שלישי

It was in those days when Moshe was grown that he [began] to go out to his brethren, and he saw their burdens [hard labor]. [One day] he saw an Egyptian beating one of his Hebrew brethren.

וְהָיָה בְיוֹמֵיָא הָאֵנוֹן וּרְבָא מֹשֶׁה וַיִּפֹּק לְזוֹת אַחֻהִי
וַיַּחֲזֵא בְפִלְחָנְהוֹן וַיַּחֲזֵא גִבְר מִצְרִי מַחִי לְגִבְר יְהוּדִי
מֵאַחֻהִי:

11 וַיְהִי | בַּיָּמִים הָהֵם וַיִּגְדַּל מֹשֶׁה וַיֵּצֵא אֶל־אֶחָיו וַיֵּרָא

בְּסִבְלָתָם וַיֵּרָא אִישׁ מִצְרִי מַכֶּה אִישׁ־עִבְרִי מֵאַחָיו: ^{porterage}

He [Moshe] looked all around and [when] he saw that no man was there [watching], he killed the Egyptian and hid his body in the sand.

וַאֲתַפְּנִי לְכָא וּלְכָא וַיַּחֲזֵא אֲרִי לִית גִּבְרָא וּמַחָא יָת
מִצְרָאָה וְטַמְרָהּ בְּחֻלָּא:

12 וַיִּפֹּן כָּה וְכֹה וַיֵּרָא כִּי אֵין אִישׁ וַיִּחַל אֶת־הַמִּצְרִי

וַיִּטְמְנֵהוּ בְּחֻלָּ: ^{to hide}

He went out the next day, and behold two Hebrew men were quarreling. And he said to the wicked one, "Why are you beating your friend?"

וַנִּפֶּק בַּיּוֹמָא תַנְיָנָא וְהָא תְרִין גְּבָרִין יְהוּדָאִין נִצְּן וְאָמַר
לְחִיבָא לְמָא אֶתְ מַחֵי לְחִבְרָךְ:

He [the wicked one] said, "Who made you a man, officer and judge over us? Do you intend to kill me as you killed the Egyptian?" Moshe was frightened, and he said, "So the matter is known."

וְאָמַר מִן שׁוֹנִיד לְגִבֵּר רַב וְדִין עֲלָנָא הִלְמַקְטִילִי אֶתְ
אָמַר כְּמָא דְקִטְלִית יֵת מִצְרָאָה וְדָחִיל מֹשֶׁה וְאָמַר
בְּקוֹשְׁטָא אֶתְיָדַע פִּתְגָמָא:

Pharaoh heard about the matter, and he planned to kill Moshe. Moshe fled from Pharaoh, and resided in the land of Midian, and he sat [lived] near the well.

וַיִּשְׁמַע פְּרֹעֶה יֵת פִּתְגָמָא דְדִין וּבָעָא לְמַקְטִיל יֵת מֹשֶׁה
וַעֲרַק מֹשֶׁה מִן קֶדֶם פְּרֹעֶה וַיִּתֵּיב בְּאַרְעָא דְמִדְיָן
וַיִּתֵּיב עַל בֵּירָא:

The priest of Midian had seven daughters. They came to draw water [from the well] and fill the troughs to water their father's sheep.

וּלְרִבְא דְמִדְיָן שִׁבְעָ בָנִין וְאֶתְאָה וְדִלְאָה וּמִלְאָה יֵת
רִהֲטִיא לְאַשְׁקָאָה עֲנָא דְאַבְוִהִין:

properly

13 וַיֵּצֵא בַּיּוֹם הַשְּׁנִי וְהִנֵּה שְׁנֵי־אֲנָשִׁים עֹבְרִים נֹצִים

וַיֹּאמֶר לְרִשָּׁע לָמָּה תִּכֶּה רֵעֶךָ:

14 וַיֹּאמֶר מִי שְׁמֶךָ לְאִישׁ שָׂר וְשֹׁפֵט עָלֵינוּ הִלְהִירְגָנִי אֶתְהָ

אָמַר כְּאִשְׁר הִרְגִית אֶת־הַמִּצְרִי וַיִּירָא מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר

indeed

אֲכֵן נֹדַע הַדְּבָר:

15 וַיִּשְׁמַע פְּרֹעֶה אֶת־הַדְּבָר הַזֶּה וַיִּבְקֹשׁ לְהַרְגֹּת אֶת־מֹשֶׁה

וַיִּבְרַח מֹשֶׁה מִפְּנֵי פְרֹעֶה וַיָּשָׁב בְּאַרְצ־מִדְיָן וַיִּשְׁב

עַל־הַבְּאֵר:

properly

16 וּלְכֹהֵן מִדְיָן שִׁבְעַ בָּנוֹת וַתִּבְאֶנָּה וַתְּדִלְנָה וַתִּמְלְאֶנָּה

trough

אֶת־הַקְּרָהִטִּים לְהַשְׁקוֹת צֹאן אֲבִיהֶן:

Then the shepherds came and chased them away. Moshe got up and came to their aid, and then watered their sheep.

וְאֵתוּ רְעֵיָא וּטְרָדוּנוּ וְקָם מֹשֶׁה וּפָרְקָנוּ וְאַשְׁקִי יָת עֲנָהוּ:

When they came to Reu'eil, their father, he said [to them], "How did you get to come [home] so early today?"

וְאֶתְאַה לֹות רְעוּאֵל אָבוּהוּ וְאָמַר מָה דִּין אוֹחִיתוֹן לְמִימֵי יוֹמָא דִּין:

They said, "An Egyptian rescued us from the hand of the shepherds; and he also drew [water] for us, and watered the sheep."

וְאָמְרָא גִבְרָא מִצְרָאָה שְׁזַבְנָא מִיַּד רְעֵיָא וְאַף מִדְּלָא דְלָא לָנָא וְאַשְׁקִי יָת עֲנָא:

He said to his daughters, "And where is he? Why did you abandon the man? Call him and let him eat bread."

וְאָמַר לְבָנְתֶּיהָ וְאֵן הוּא לְמָא דָּנָן שְׁבַקְתִּין יָת גִּבְרָא קָרוּ לֵה וְיָכוּל לֶחֶמָא:

Moshe agreed to reside with the man, and he gave Moshe his daughter Tzipporah.

וּצְבִי מֹשֶׁה לְמִיתָב עִם גִּבְרָא וַיְהִי יָת צְפוּרָה בְּרַתָּה לְמֹשֶׁה:

to drive out
from a...

17 וַיָּבֹאוּ הָרָעִים וַיִּגְרָשׁוּם וַיָּקָם מֹשֶׁה וַיּוֹשְׁעֵן וַיִּשְׁק

אֶת־צֹאנָם:

18 וַתָּבֹאנָה אֶל־רְעוּאֵל אָבִיהֶן וַיֹּאמֶר מִדּוּעַ מָה־רַתָּן בָּא הַיּוֹם:

הַיּוֹם:

19 וַתֹּאמְרֶן אִישׁ מִצְרִי הִצִּילָנוּ מִיַּד הָרָעִים וְגַם־דָּלָה דָּלָה לָנוּ וַיִּשְׁק אֶת־הַצֹּאן:

לָנוּ וַיִּשְׁק אֶת־הַצֹּאן:

20 וַיֹּאמֶר אֶל־בָּנָתָיו וְאֵין לָמָּה זֶה עֲזַבְתֶּן אֶת־הָאִישׁ קְרָאָן לוֹ וַיֹּאכֵל לֶחֶם:

לוֹ וַיֹּאכֵל לֶחֶם:

properly

21 וַיּוֹאֵל מֹשֶׁה לְשִׁבְתָּ אֶת־הָאִישׁ וַיִּתֵּן אֶת־צְפוּרָה בְּתוֹ לְמֹשֶׁה:

בְּתוֹ לְמֹשֶׁה:

When she gave birth to a son, he named him Gershom, for he said, "I have been a foreigner in a strange land."

וַיֵּלֶד בֶּר וַיִּקְרָא יֵת שְׁמָהּ גֶרְשֹׁם אָרִי אָמַר דִּיר הָיִיתִי
בְּאֶרֶץ נֹכְרָא:

A long time passed and the king of Egypt died. The B'nei Yisrael moaned because of their enslavement, and they cried. Their plea about their enslavement went up to God.

וַהֲוָה בְּיוֹמָיָא סְגִיָּאִיא הָאֲנָוִן וּמִית מֶלֶכָא דְּמִצְרַיִם
וַאֲתַנְחוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מִן פִּלְחָנָא דְּהָוָה קָשִׁי עֲלֵיהוֹן
וַיַּעֲקֹוּ וּסְלִיקַת קַבְלָתָהוֹן לְקָדָם יי מִן פִּלְחָנָא:

Elohim heard their groaning and Elohim remembered His covenant with Avraham, with Yitzchok and with Yaakov.

וַשְׁמִיעַ קָדָם יי יֵת קַבְלָתָהוֹן וּדְכִיר יי יֵת קִיָּמָה דְּעָם
אַבְרָהָם דְּעָם יִצְחָק וְדָעָם יַעֲקֹב:

Elohim saw the B'nei Yisrael, and Elohim took knowledge of them.

וַגְּלִי קָדָם יי שְׁעִבּוּדָא דְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַר בְּמִיָּמָה
לְמַפְרָקָהוֹן יי:

22 וַתֵּלֶד בֶּר וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ גֶרְשֹׁם כִּי אָמַר גֵּר הָיִיתִי
בְּאֶרֶץ נֹכְרִיָּה : (פ) ^{foreigner}

23 וַיְהִי בַיָּמִים הָרַבִּים הָהֵם וַיָּמָת מֶלֶךְ מִצְרַיִם וַיֵּאָנְחוּ ^{to sigh}
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִן־הָעֲבָדָה וַיַּעֲקֹוּ וַתַּעַל שׁוֹעֲתָם ^{cry for help}
אֱלֹהֵ־אֱלֹהִים מִן־הָעֲבָדָה:

24 וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת־ נַאֲקָתָם ^{a groan} וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת־בְּרִיתוֹ
אֶת־אַבְרָהָם אֶת־יִצְחָק וְאֶת־יַעֲקֹב:

25 וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֵּדַע אֱלֹהִים: (ס)

רביעי

שמות 3

Moshe tended the sheep of his father-in-law Yisro, priest of Midian. He led the sheep to the edge of the wilderness and he came to the mountain of God, in the area of Choreiv.

וּמֹשֶׁה הָיָה רֹעֵי יֵת עֲנָא דִּיתְרוֹ חֲמוּהִי רַבָּא דְּמִדְיָן
וַדְּבַר יֵת עֲנָא לְבִתְרָא שְׁפָרָא רַעֲיָא לְמִדְבָּרָא וְאַתָּא
לְטוּרָא דְּאַתְגְּלִי עֲלוּהִי יִקְרָא דִּי לְחוּרְבִּי:

An angel of Adonoy appeared to him [Moshe] in the heart of a fire in the midst of a thorn-bush. He looked and behold the bush was on fire, but the bush was not being consumed.

וְאַתְגְּלִי מְלָאכָא דִּי לֵה בְּשִׁלְהֻבִּית אֲשֶׁתָּא מְגוֹ אֲסָנָא
וְחִזָּא וְהָא אֲסָנָא בְּעֵר בְּאַשְׁתָּא וְאַסָּנָא לִיתוּהִי
מִתְאַכִּיל:

Moshe said, "I must turn aside and see [investigate] this great sight. Why doesn't the bush burn?"

וַאֲמַר מֹשֶׁה אֶתְפַּנִּי כְּעַן וְאַחֲזִי יֵת חֲזוּנָא רַבָּא הָדִין מָא
דִּין לָא מִתּוֹקֵד אֲסָנָא:

1 וּמֹשֶׁה הָיָה רֹעֵה אֶת־צֹאן יִתְרוֹ חֲתָנוֹ כֹּהֵן מִדְיָן

וַיְנַהֵג אֶת־הַצֹּאן אַחֲרֵי הַמִּדְבָּר וַיָּבֹא אֶל־הָרִ

to drive
forth

הָאֱלֹהִים חֲרֵבָה:

2 וַיֵּרָא מְלָאךְ יְהוָה אֵלָיו בְּלֶבֶת אֵשׁ מִתּוֹךְ

flame

הַסִּנֵּה וַיֵּרָא וְהִנֵּה הַסִּנֵּה בֹעֵר בָּאֵשׁ וְהַסִּנֵּה אֵינֶנּוּ

a bramble

אֶכֶל:

3 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶסְרֶה־נָּא וְאַרְאֶה אֶת־הַמְּרָאָה הַגָּדֹל

הַזֶּה מִדּוּעַ לֹא־יִבְעַר הַסִּנֵּה:

When Adonoy saw that [Moshe] turned aside to see, Elohim called to him from the midst of the thorn-bush, and said, "Moshe, Moshe." He [Moshe] said, "Here I am."

וַיִּחַז אֱלֹהִים אֶת־מֹשֶׁה לְמַחְזֵי וַיִּקְרָא לֵה יְיָ מִגּוֹ אֲסָנָא
וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר הָא אָנָּא:

He [God] said, "Do not come any closer. Take your shoes off your feet, because the place upon which you are standing is holy ground."

וַיֹּאמֶר לֹא תִקְרַב הִלְכָּא שְׂרִי סִינֹד מַעַל רִגְלֶךָ אֲרִי
אֲתָרָא דְאַתָּ קָאִים עֲלוּהִי אֲתָר קְדִישׁ הוּא:

He [God] then said, "I am the God of your father, the God of Avraham, the God of Yitzchok, and the God of Yaakov." Moshe hid his face, for he was afraid to look at Elohim.

וַיֹּאמֶר אָנָּא אֱלֹהֵא דְאַבְרָהָם אֱלֹהֵא דְיִצְחָק וְאֱלֹהֵא דְיַעֲקֹב וַיִּכְבֶּשְׁנוֹן מֹשֶׁה לְאַפּוּהִי אֲרִי
דְּחִיל מְלֹאֲסִתְּכָלָא בְּצִית יִקְרָא דִּיִּי:

4 וַיֵּרָא יְהוָה כִּי סָר לְרִאֲוֹת וַיִּקְרָא אֵלָיו אֱלֹהִים מִתּוֹךְ

הַסִּנֶּה וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר הִנְנִי:

5 וַיֹּאמֶר אֶל־תִּקְרַב הֵלֶם ^{hither} שֶׁל ^{to pluck off} -נִעְלֶיךָ מֵעַל

רַגְלֶיךָ כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עומד עָלָיו אֲדָמַת־קֹדֶשׁ

הוּא:

6 וַיֹּאמֶר אֲנֹכִי אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב וַיִּסְתֵּר מֹשֶׁה פָּנָיו כִּי יָרָא מִהִבֵּית

אֱלֹהֵי־אֲלֹהִים:

Adonoy said, "I have indeed seen the suffering of My people that are in Egypt. I have heard how they cry out because [of the harshness] of their slave-masters, and I am aware of their pain.

וַאֲמַר יְיָ מִגֵּלָא גְלִי קִדְמִי יֵת שְׁעָבוֹד עַמִּי דִּי בְּמִצְרַיִם
וְיֵת קְבִלְתָּהוֹן שְׁמִיעַ קִדְמִי מִן קִדְם מְפִלְחִיהוֹן אֲרִי גְלִי
קִדְמִי יֵת כִּיבִיהוֹן:

I have descended to free them from the hand of Egypt, and to bring them up from that land to a good, spacious land, to a land flowing with milk and honey; to the territory of the Canaanites, the Chittites, the Emorites, the Perizites, the Chivites and the Yevusites.

וְאֶתְגַּלִּיתִי לְשׁוֹבֹתָהוֹן מִיָּדָא דְּמִצְרַאִי וּלְאַסְקוּתָהוֹן מִן
אַרְעָא הָהִיא לְאַרְעָא טָבָא וּפְתִיא לְאַרְעָא עֲבָדָא חֵלֶב
וְדָבָשׁ לְאַתֵּר כְּנַעֲנָאִי וְחִתָּאִי וְאַמֹּרֵאִי וּפְרִזָּאִי וְחִוִּיאִי
וְיִבּוּסָאִי:

Now, behold, the cry of the B'nei Yisrael has come to Me. I have also seen the oppression with which the Egyptians oppress them.

וְכַעֲנוּ הָא קְבִילַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עָלַת קִדְמִי וְאִי גְלִי קִדְמִי
יֵת דּוֹחָקָא דִּי מִצְרָאִי דְחָקִין לֵהוֹן:

7 וַיֹּאמֶר יְהוָה רְאֵה רָאִיתִי אֶת-עַנְי עַמִּי אֲשֶׁר בְּמִצְרַיִם

וְאֶת-צַעֲקָתָם שָׁמַעְתִּי מִפְּנֵי נַגְשָׁיו כִּי יִדְעֹתִי אֶת-

pain
מְכַאֲבֵיו :

8 וְאֵרָד לְהַצִּילוֹ | מִיַּד מִצְרַיִם וּלְהַעֲלֹתוֹ מִן-הָאָרֶץ הַהִוא

אֶל-אֶרֶץ טוֹבָה וְרוֹחָבָה אֶל-אֶרֶץ זֶבֶת חֵלֶב וְדָבָשׁ

a Perizzite Hittite
אֶל-מְקוֹם הַכְּנַעֲנִי וְהַחִתִּי וְהָאֱמֹרִי וְהַפְּרִזִּי

Jebusite Hivite
וְהַיִּבּוּסִי וְהַחִוִּי :

9 וַעֲתָה הִנֵּה צַעֲקַת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל בָּאָה אֵלַי וְגַם-דְּרֹאִיתִי

אֶת-הַלָּחֵץ אֲשֶׁר מִצְרַיִם לֹחֲצִים אֹתָם:

Now go. I am sending you to Pharaoh,
and you will bring My people, the B'nei
Yisrael, out of Egypt."

וּכְעַן אֵתָא וְאַשְׁלַחְנָה לְוֹת פַּרְעֹה וְאַפִּיק יֵת עַמִּי בְנֵי
יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם:

Moshe said to Elohim, "Who am I that I
should go to Pharaoh? Am I able to
bring the B'nei Yisrael out of Egypt?"

וְאָמַר מֹשֶׁה קְדָם יְיָ מִן אֲנִי אֲרִי אֲזִיל לְוֹת פַּרְעֹה וְאַרִי
אֲפִיק יֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם:

He [God] said, "Because I will be with
you. This will be the proof that I have
sent you—when you bring the people
out of Egypt—you will serve Elohim on
this mountain."

וְאָמַר אֲרִי יְהִי מִיָּמְרִי בְּסַעֲדָה וְדִין לֹה אֲתָא אֲרִי אֲנִי
שְׁלַחְתִּיךָ בְּאַפְקוּתִיךָ יֵת עַמָּא מִמִּצְרַיִם תְּפִלְחוּן קְדָם יְיָ
עַל טוֹרָא הַדִּין:

Moshe said to Elohim, "Behold, when I
come to the B'nei Yisrael and say to
them, 'The God of your fathers sent me
to you,' they will say to me, 'What is His
name?' What shall I say to them?"

וְאָמַר מֹשֶׁה קְדָם יְיָ הֵא אֲנִי אֲתִי לְוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְאֵימַר לְהוֹן אֱלֹהָא דְאַבְהַתְכוֹן שְׁלַחְנִי לְוֹתְכוֹן וְיִמְרוּן
לִי מָא שְׁמֵהּ מָא אֵימַר לְהוֹן:

10 וְעַתָּה לֵכָה וְאַשְׁלַחְךָ אֶל-פַּרְעֹה וְהוֹצֵא אֶת-עַמִּי
בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם:

11 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-הָאֱלֹהִים מִי אֲנֹכִי כִי אֵלֶךְ אֶל-פַּרְעֹה
וְכִי אוֹצִיא אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם:

12 וַיֹּאמֶר כִּי-אֶהְיֶה עִמָּךְ וְזֶה-לְךָ הָאוֹת כִּי אֲנֹכִי שְׁלַחְתִּיךָ
בְּהוֹצִיאֶךָ אֶת-הָעָם מִמִּצְרַיִם תַּעֲבֹדוּן אֶת-הָאֱלֹהִים עַל
הַהָר הַזֶּה:

13 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-הָאֱלֹהִים הִנֵּה אֲנֹכִי בָא אֶל-בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתִּי לָהֶם אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם שְׁלַחְנִי אֵלֵיכֶם
וְאָמְרוּ-לִי מִה-שְּׁמוֹ מָה אֶמַר אֲלֵהֶם:

Elohim said to Moshe, "Eh'yeh Asher Eh'yeh;" and He said, "This is what you must say to the B'nei Yisrael, 'Eh'yeh sent me to you.'"

וַאֲמַר יי לְמֹשֶׁה אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה וַאֲמַר כִּדְבַר תִּימַר
לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶהְיֶה שְׁלַחְנִי לְוֹתְכוֹן:

Elohim continued talking to Moshe,
"This is what you must say to the B'nei Yisrael, 'Adonoy, the God of your fathers, the God of Avraham, the God of Yitzchok, and the God of Yaakov, sent me to you. This is My eternal Name, and this is how I am to be mentioned for all generations.'"

וַאֲמַר עוֹד יי לְמֹשֶׁה כִּדְבַר תִּימַר לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל יי אֱלֹהֵא
דְּאַבְרָהָם וְיִצְחָק וְיַעֲקֹב אֱלֹהֵא דְאַבְרָהָם אֱלֹהֵא דְיִצְחָק וְאֱלֹהֵא
דְּיַעֲקֹב שְׁלַחְנִי לְוֹתְכוֹן דִּין שְׁמִי לְעֵלָם וְדִין דְּכַרְנִי לְכָל
דָּר וְדָר:

14 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל־מֹשֶׁה אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה וַיֹּאמֶר כֹּה

תֹּאמַר לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶהְיֶה שְׁלַחְנִי אֵלֵיכֶם:

15 וַיֹּאמֶר עוֹד אֱלֹהִים אֶל־מֹשֶׁה כֹּה־תֹאמַר אֶל־בְּנֵי

יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיכֶם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי

יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב שְׁלַחְנִי אֵלֵיכֶם זֶה־שְׁמִי לְעֹלָם וְזֶה

זַכְרִי לְדֹר דָּר:

16 לָךְ וְאַסַּפְתָּ אֶת־זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאַמַּרְתָּ אֲלֵהֶם יְהוָה אֱלֹהֵי

אֲבִיתֶיכֶם נִרְאָה אֵלַי אֲבִרְהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב לֵאמֹר

פָּקֵד פִּלְדְּתִי אִתְּכֶם וְאֶת־הָעֲשׂוֹי לָכֶם בְּמִצְרַיִם:

אֲזִיל וְתִכְנוֹשׁ יָת סִבִּי יִשְׂרָאֵל וְתִימָר לְהוֹן יִי אֱלֹהֵא
דְּאַבְהֵתְכוֹן אַתְּגְלִי לִי אֱלֹהֵה דְּאַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב
לְמִימָר מְדַכֵּר דְּכִרְנָא יִתְכוֹן וְיִת דְּאַתְעַבֵּד לְכוֹן
בַּמִּצְרִים:

I have said, I will bring you up out of the suffering of Egypt, to the land of the Canaanites, the Chittites, the Emorites, the Perizites, the Chivites and the Yevusites; to a land flowing with milk and honey.'"

17 וְאָמַר אֵלֶּהָ אֲתֶכֶם מֵעַנֵי מִצְרַיִם אֶל-אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי

Jebusite Hivite a Perizzite Hittite

וְהַיְבוּסִי וְהַחִוִּי וְהַפְּרִזִּי וְהַחִתִּי

אֶל-אֲרֶץ זָבֶת חֶלֶב וְדָבָשׁ:

וְאֶמְרִית אִסִּיק יִתְּכוֹן מִשְׁעָבוֹד מִצָּרָאֵי לְאָרֶע כְּנַעֲנָאִי
וְחִתָּאִי וְאַמּוֹרָאִי וּפְרָזָאִי וְחוּאִי וַיְבוֹסֵאִי לְאָרְעָא עֲבָדָא
חֵלֶב וְדָבָשׁ:

They will listen to your voice. You and the elders of Yisrael will come to the king of Egypt, and say to him, 'Adonoy, God of the Hebrews happened to meet with us. Now we request that you let us go into the wilderness for three days, to bring an offering [sacrifice] to Adonoy, our God.'

וּקְבִלּוּן לְמִימְרֶךָ וְתִיתִי אֶת וְסִבִּי יִשְׂרָאֵל לְפֶת מֶלֶכָא
דְּמִצְרַיִם וְתִמְרוּן לֵה יְיָ אֱלֹהֵא דִיהוּדָאִי אֶתְקָרִי עֲלֵנָא
וּכְעֵן גִּזִּיל כְּעֵן מַהֲלֹךְ תִּלְתָּא יוֹמִין בְּמִדְבָּרָא וְגִדְבַח
קָדָם יְיָ אֱלֹהֵנָא:

I know that the king of Egypt will not allow you to go [on this journey], but not because of his strong hand.

וּקְדָמִי גְלִי אֲרִי לֹא יִשְׁבּוּק יִתְכוּן מֶלֶכָא דְּמִצְרַיִם
לְמִיזֵל וְלֹא מִן קָדָם דְּחִילָה תְּקִיף:

I will then send forth my hand, and strike Egypt with all My wondrous deeds that I will perform in their midst. Then he [Pharaoh] will send you out.

וְאַשְׁלַח פּוֹן יַת מַחַת גְּבַרְתִּי וְאַמְחִי יַת מִצְרָאִי בְּכָל
פְּרָשׁוֹתַי דִּי אֶעֱבֹד בִּיְהוּדָא וּבְתֵר כֹּן יִשְׁלַח יִתְכוּן:

I will give this people grace in the eyes of the Egyptians; and when you go, you will not leave empty handed.

וְאַתָּן יַת עֲמָא הָדִין לְרַחֲמִין בְּעֵינֵי מִצְרָאִי וְהִי אֲרִי
תִּתְכוּן לֹא תִתְכוּן רִיקָנִין:

18 וְשָׁמְעוּ לְקוֹלְךָ וּבֵאתָ אֵתָּה וְזָקְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל-מֶלֶךְ

to light
upon

מִצְרַיִם וְאַמְרַתֶּם אֵלָיו יְהוָה אֱלֹהֵי הָעִבְרִיִּים נִקְרָה

עֲלֵינוּ וְעַתָּה נֵלְכָה-נָא דֶרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים בְּמִדְבָּר

וְנִזְבְּחָה לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ:

19 וְאֲנִי יָדַעְתִּי כִּי לֹא-יִתֵּן אֶתְכֶם מֶלֶךְ מִצְרַיִם לְהֵלֶךְ וְלֹא

בְּיַד חֲזָקָה:

20 וְשִׁלַּחְתִּי אֶת-יָדִי וְהִכֵּיתִי אֶת-מִצְרַיִם בְּכָל נִפְלְאוֹתַי

אֲשֶׁר אֶעֱשֶׂה בְּקִרְבּוֹ וְאַחֲרֵי-כֵן יִשְׁלַח אֶתְכֶם:

21 וְנָתַתִּי אֶת-חֶן הָעַם-הַזֶּה בְּעֵינֵי מִצְרַיִם וְהָיָה כִּי תֵלְכוּן

empty-
handed

לֹא תֵלְכוּ רִיקָם :

Every woman shall borrow from her neighbor, and from the woman living in her house, articles of silver and gold, and clothing. You shall put them on your sons and daughters, and thus you will divest Egypt of its wealth."

וְתִשָּׂאֵל אֶתְתָּא מִשְׁבֻּבָתָהּ וּמִקְרִיבַת בֵּיתָהּ מִנִּין דְּכֶסֶף
וּמִנִּין דְּדָהָב וּלְבוּשֵׁין וְתִשְׁוֹן עַל בְּנִיכּוֹן וְעַל בְּנִתִּיכּוֹן
וְתִרְוֹקֶנּוֹן יַת מְצָרִים:

22 וְשִׂאֵלָה אִשָּׁה מִשְׁכָּנָתָהּ וּמִגֵּרַת בֵּיתָהּ כָּל־כֶּסֶף וְכָל־
זָהָב וְשִׁמְלֹת וְשִׁמְתָם עַל־בְּנִיכֶם וְעַל־בְּנֹתֵיכֶם וְנִצְלָתָם
אֶת־מִצְרַיִם:

שמות 4

Moshe answered and said, "They will not believe me. They will not listen to my voice. They will say, 'Adonoy did not appear to you.'"

וְאַתִּיב מֹשֶׁה וְאָמַר וְהָא לֹא יִהְיֶנּוּ לִי וְלֹא יִקְבְּלוּן מִנִּי
אֲרִי יִימְרוּן לֹא אֶתְגַּלִּי לָהֶם יִי:

Adonoy said to him, "What is that in your hand?" He said, "A rod."

וְאָמַר לֵה יִי מָא דִּין בִּידָךְ וְאָמַר חוּטְרָא:

[God] said, "Throw it on the ground." He [Moshe] threw it on the ground and it turned into a snake. Moshe ran away from it.

וְאָמַר רְמִיָּה לְאַרְעָא וּרְמִיָּה לְאַרְעָא וְהָוָה לְחוּי וְעָרַק
מֹשֶׁה מִן קִדְמוּהִי:

1 וַיַּעַן מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר וְהֵן לֹא־יֵאֱמִינוּ לִי וְלֹא יִשְׁמָעוּ בְּקֹלִי
כִּי יֹאמְרוּ לֹא־נִרְאָה אֱלֹהֶיךָ יְהוָה:

2 וַיֹּאמֶר אֵלָיו יְהוָה מִזֶּה [מַה־] [נֶה] בִּידְךָ וַיֹּאמֶר מִטָּה:

3 וַיֹּאמֶר הִשְׁלִיכֵהוּ אֶרֶצָה וַיִּשְׁלִיכֵהוּ אֶרֶצָה וַיְהִי לְנָחָשׁ
וַיִּנָּס מֹשֶׁה מִפָּנָיו:

Adonoy said to Moshe, "Reach out your hand and grasp its tail." He reached out his hand and took hold of it, and it became a rod in his hand.

וַיֹּאמֶר יְיָ לְמֹשֶׁה אֱוָשֵׁט יָדְךָ וְאַחֹד בְּזַנְבָּהּ וְאוֹשִׁיט יָדָהּ
וְאַתְקַף בָּהּ וְהָיָה לְחוּטָרָא בְּיָדָהּ:

"This is so that they will believe that Adonoy appeared to you; the God of their fathers, God of Avraham, God of Yitzchok and God of Yaakov."

בְּדִיל דִּיהֲמִנּוּ אַרְי אֲתַגְלִי לָךְ יְיָ אֱלֹהֵא דְאַבְרָהָם
אֱלֹהֵא דְאַבְרָהָם אֱלֹהֵא דִּיצְחָק וְאֱלֹהֵא דִּיעֲקֹב:

Adonoy said furthermore to him [Moshe], "Put your hand into your bosom." He put his hand into his bosom, and when he withdrew it, his hand had become a snow-like tzora'as.

וַיֹּאמֶר יְיָ לָהּ עוֹד אֲעִיל כְּעֵן יָדְךָ בְּעֵטְפָךָ וְאֲעִיל יָדָהּ
בְּעֵטְפָהּ וְאַפְקָה וְהָא יָדָהּ חוּרָא כְּתִלְגָּא:

He [Adonoy] said, "Put your hand into your bosom again." [Moshe] put his hand into his bosom again, and when he withdrew it from his bosom, it had become [normal] as his flesh.

וַיֹּאמֶר אֲתִיב יָדְךָ לְעֵטְפָךָ וְאַתִּיב יָדָהּ לְעֵטְפָהּ וְאַפְקָה
מֵעֵטְפָהּ וְהָא תִּבְתְּ הָיָה כְּבָשָׂרָהּ:

the tail

4 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה שְׁלַח יָדְךָ וְאַחֹז בְּזַנְבּוֹ

וַיִּשְׁלַח יָדוֹ וַיַּחֲזֶק בּוֹ וַיְהִי לְמִטָּה בְּכַפּוֹ:

5 לְמַעַן יֵאֱמִינוּ כִּי־נִרְאָה אֵלֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתָם אֱלֹהֵי

אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב:

6 וַיֹּאמֶר יְהוָה לוֹ עוֹד הִבֵּא־נָא יָדְךָ בְּחִיקְךָ וַיָּבֵא יָדוֹ

snow

to scourge

בְּחִיקוֹ וַיּוֹצֵאָהּ וְהִנֵּה יָדוֹ מְצֹרֶעֶת כַּשֶּׁלֶג :

7 וַיֹּאמֶר הָשֵׁב יָדְךָ אֶל־חִיקְךָ וַיָּשֵׁב יָדוֹ אֶל־חִיקוֹ וַיּוֹצֵאָהּ

מִחִיקוֹ וְהִנֵּה־שָׁבָה כְּבָשָׂרוֹ:

“If they do not believe you, and they do not listen to the voice [of proof] of the first [miraculous] sign; then they will believe the voice [of proof] of the latter [second] sign.

ויהי אם לא יִהְיֶהנָּו לָךְ וְלֹא יִקְבְּלוּ לְקַל אֶתָּא קְדָמָא
וְיִהְיֶהנָּו לְקַל אֶתָּא בְּתַרְאָה:

And if they will not believe even these two signs, and they will not listen to your voice, then you shall take from the water of the river and pour it on the dry land. The water that you will take from the river will turn into blood on the dry land.”

וְיִהְיֶה אִם לֹא יִהְיֶהנָּו אִף לְתַרְיִן אֶתָּא הָאֲלִין וְלֹא
יִקְבְּלוּ מִנָּךְ וְתִסָּב מִמֶּיָּא דְּבִנְהָרָא וְתִשּׁוּד לְיִבְשָׁתָא
וְיִהְיוּ מִיָּא דִּי תִסָּב מִן נְהָרָא וְיִהְיוּ לְדָמָא בְּיִבְשָׁתָא:

Moshe said to Adonoy, “I beg You Adonoy, I am not a man of words—not since yesterday, not since the day before—not from the time You [first] spoke to Your servant, for I am clumsy [slow] of mouth [speech] and clumsy [slow] of tongue [language].”

וְאָמַר מֹשֶׁה קָדָם יְיָ בָּבְעוּ יְיָ לֹא גִבֵּר דְּמַלּוּל אָנָּא אִף
מִתְמַלִּי אִף מִדְּקֻמוּהִי אִף מַעְדָּן דְּמַלְלָתָא עִם עֲבָדָךְ
אֲרִי יָקִיר מִמָּלָל וְעַמִּיק לִישָׁן אָנָּא:

8 וְהָיָה אִם-לֹא יִאֱמִינוּ לָךְ וְלֹא יִשְׁמְעוּ לְקַל הָאֵת

הָרֵאשׁוֹן וְהֵאֱמִינוּ לְקַל הָאֵת הָאַחֲרוֹן:

9 וְהָיָה אִם-לֹא יִאֱמִינוּ גַם לְשְׁנֵי הָאֵלֹת הָאֵלֶּה וְלֹא

dry land

יִשְׁמְעוּ לְקִלְךָ וְלִקְוֹתָ מִמִּיָּי הַיָּאָר וְשִׁפְכָתָּ הַיִּבְשָׁה

dry ground

וְהָיוּ הַמַּיִם אֲשֶׁר תִּקַּח מִן-הַיָּאָר וְהָיוּ לְדָם בְּיִבְשָׁתָּ:

10 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-יְהוָה כִּי אֲדֹנָי לֹא אִישׁ דְּבָרִים אֲנֹכִי

the day
before
yesterday

גַּם מִתְמֹל גַּם מִשְׁלֹשָׁם גַּם מֵאִזְ דְּבָרָךְ אֶל-עֲבָדָךְ כִּי

כְּבִד-פֶּה וְכִבְד לִשׁוֹן אֲנֹכִי:

Adonoy said to him, "Who gave man a mouth, or who makes [a person] dumb or deaf? [Who makes a person] see or makes him blind? Is it not I—Adonoy?"

וַאֲמַר יי לֵה מִן שְׂוִי פִּימָא לְאַנְשָׂא אוּ מִן שְׂוִי אֵלְמָא
אוּ חֲרָשָׂא אוּ פִקְחָא אוּ עִוְרָא הֲלֵא אָנָּא יי:

Now go. I will be with your mouth, and teach you what to say."

וּכְעַן אֵזִיל וּמִימְרֵי יְהֵא עִם פּוּמָךְ וְאַלְפִנְךָ דִּי תַמְלִל:

[Moshe] said, "I beg You Adony [my Master,] please send the one You usually send."

וַאֲמַר בְּבָעוּ יי שְׁלַח כְּעַן בֵּיד מִן דְּכָשֵׁר דְּתַשְׁלַח:

Adonoy displayed anger toward Moshe and said, "Is not Aharon, the Levite, your brother? I know that he knows how to speak. Behold he is setting out to meet you, and when he sees you he will rejoice in his heart.

וּתְקִיף רוּגְזָא דִּי בְּמִשָּׁה וַאֲמַר הֲלֵא אַהֲרֹן אַחֲוֵךְ לְוָאִי
גְּלִי קְדָמִי אֲרִי מְלָלָא יְמַלִּל הוּא וְאַף הָא הוּא נִפְק
לְקַדְמוּתְךָ וַיַּחְזֹנְךָ וַיַּחְדִּי בְּלִבֵּה:

You will speak to him and put the words in his mouth. I will be with your mouth and with his mouth, and I will teach you what to do.

וּתַמְלִל עִמָּה וּתְשׁוּי יַת פְּתַגְמָיָא בְּפּוּמָהּ וּמִימְרֵי יְהֵי
עִם פּוּמָךְ וְעִם פּוּמָהּ וְאַלִיף יִתְכוּן יַת דִּי תַעֲבָדוּן:

11 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָיו מִי שָׂם פֶּה לְאָדָם אוּ מִי־יָשׁוּם

אֲלֵם ^{speechless} אוּ חֲרָשׁ אוּ פִקֵּחַ אוּ עִוֵּר הֲלֹא אֲנֹכִי יְהוָה:

12 וְעַתָּה לֵךְ וְאֲנֹכִי אֶהְיֶה עִם־פִּיךָ וְהוֹרִיתִיךָ אֲשֶׁר תִּדְבֹּר:

13 וַיֹּאמֶר בִּי אֲדֹנָי שְׁלַח־נָא בִּיד־תְּשֻׁלַּח:

14 וַיַּחֲרֹאֲף יְהוָה בְּמִשָּׁה וַיֹּאמֶר הֲלֹא אַהֲרֹן אֶחֱיִיךָ הֲלֹאִי

יִדְעָתִי כִּי־דֹבֵר יְדֹבֵר הוּא וְגַם הִנֵּה־הוּא יֵצֵא לְקִרְאָתְךָ

וְרָאֶךָ וְשִׂמַּח בְּלִבּוֹ:

15 וּדְבַרְתָּ אֵלָיו וְשַׂמְתָּ אֶת־הַדְּבָרִים בְּפִיו וְאֲנֹכִי אֶהְיֶה

עִם־פִּיךָ וְעִם־פִּיהוּ וְהוֹרִיתִי אֶתְכֶם אֵת אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּן:

He will speak to the people for you. He will be your spokesman, and you will be his master.

וימלל הוא לך לעמא ויהי הוא יהי לך למתרגמן ואף
תהי לה לרב:

Take this rod in your hand, for with it you will perform the [miraculous] signs."

וית חטרא הדין תסב בידך דתעבד בה ית אתיא:

16 ודבר-הוא לך אל-העם ויהי הוא יהיה-לך לפה ואתה
תהיה-לו לאלהים:

17 ואת-המטה הזה תקח בידך אשר תעשה-בו
את-האתת: (פ)

שישי

Moshe went and returned to Yeser, his father-in-law, and said to him, "I would like to leave and return to my brothers in Egypt, to see if they are still alive." Yisro said to Moshe, "Go in peace."

ואזל משה ותב לות יתר חמוהי ואמר לה איזיל כען
ואיתוב לות אחי די במצרים ואחזי העד כען קימין
ואמר יתרו למשה אזיל לשלם:

Adonoy said to Moshe in Midian, "Go, return to Egypt, for they have died—all the men who had sought your life."

ואמר יי למשה במדין אזיל תוב למצרים ארי מיתו
כל גבריא דבעו למקטלך:

18 וילך משה וישוב | אל-יתר חתנו ויאמר לו אלכה נא
ואשובה אל-אחי אשר-במצרים ואראה העודם חיים
ויאמר יתרו למשה לך לשלום:

19 ויאמר יהוה אל-משה במדין לך שב מצרים כי-מתו
כל-האנשים המבקשים את-נפשך:

Moshe [then] took his wife and his sons, set them to ride on the donkey, and he returned to the land of Egypt. Moshe took the rod of God in his hand.

וידבר משה ית אתתה וית בנוהי וארכבנון על חמרא
ותב לארעא דמצרים ונסיב משה ית חוטרא
דאתעבדו ביה נסין מן קדם יי בידה:

Adonoy said to Moshe, "On your way back to Egypt, see [keep in mind] all the wondrous [signs] that I have placed in your hand, and do them before Pharaoh. I will harden his heart, and he will not send the people out.

ואמר יי למשה במהכף למתוב למצרים חזי כל
מופתאי די שויתי בידך ותעבדנון קדם פרעה ואנא
אתקייף ית לביה ולא ישלח ית עמא:

You will say to Pharaoh, This is what Adonoy said, Yisroel is My son, My firstborn.

ותימר לות פרעה כדנן אמר יי ברי בוכרי ישראל:

And I have said to you, send out My son and let him serve Me. If you refuse to send him, behold, I will slay your [own] firstborn son."

ואמרית לך שלח ית ברי ויפלח קדמי ואם סריב את
לשלחותה הא אנא קטיל ית בך בוכרך:

20 ויקח משה את-אשתו ואת-בניו וירכבם על-החמר

וישב ארצה מצרים ויקח משה את-מטה האלהים

בידו:

21 ויאמר יהוה אל-משה בלכתך לשוב מצרימה ראה

כל-המפתיים אשר-שמתי בידך ועשיתם לפני פרעה ^{wonder}

ואני אחזק את-לבו ולא ישלח את-העם:

22 ואמרת אל-פרעה כה אמר יהוה בני בכרי ישראל:

23 ואמר אליך שלח את-בני ויעבדני ^{to refuse} ותמאן לשלחו

הנה אנכי הרג את-בנך בכרך:

He [Moshe] was along the way, in the inn, Adonoy confronted him, and wanted to kill him.

וַהֲוֶה בְּאַרְחָא בְּבֵית מִבְתָּא וְעָרַע בֵּה מִלְּאַכָּא דִּי
וּבְעָא לְמִקְטֵלָה:

Tzipporah took a flint-stone and cut off her son's foreskin, and threw it at his feet, saying, "You are a bridegroom of blood to me."

וּנְסִיבַת צִפּוֹרָה טַנְרָא וּגְזָרַת יָת עֲרִלַת בְּרָהּ וּקְרִיבַת
לְקַדְמוּהִי וְאָמְרָת אֲרִי בְדָמָא דְמַהֲלֵתָא הָדִין אֲתִיב
חֲתָנָא לָנָא:

He then withdrew from him [Moshe]. Then she said, "[You are] a bridegroom of blood [to me] because of the circumcision."

וְנָח מִנָּה בְּכֹן אֲמַרַת אֱלֹוִי דָּמָא דְמַהֲלֵתָא הָדִין
אֲתִחִיב חֲתָנָא קְטוֹל:

Adonoy said to Aharon, "Go meet Moshe in the desert." He [Aharon] went and met him at the mountain of God and he kissed him.

וְאָמַר יִי לֵאחֶרֶן אֲזִיל לְקַדְמוֹת מֹשֶׁה לְמַדְבָּרָא וְאֲזִיל
וְעָרַע בְּטוֹרָא דְאַתְגָּלִי עֲלוּהִי יִקְרָא דִּי וְנִשְׁקָ לָהּ:

24 וַיְהִי בַדֶּרֶךְ בַּמָּלֶוֶן וַיִּפְגְּשֵׁהוּ יְהוָה וַיִּבְקֶשׁ הַמִּיתוֹ:
to come in contact with hotel

25 וַתִּקַּח צִפּוֹרָה צֹר וַתְּכַרֵּת אֶת־ עֲרִלַת בְּנֶהּ וַתַּגֵּעַ
foreskin

לְרַגְלָיו וַתֹּאמֶר כִּי חֲתָן־דָּמִים אַתָּה לִי:

26 וַיֵּרָף מִמֶּנּוּ אִזּוֹ אֲמָרָה חֲתָן דָּמִים לְמוֹלֵת : (פ)
circumcision to slacken

27 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־אַהֲרֹן לֵךְ לִקְרֹאת מֹשֶׁה הַמַּדְבָּרָה

וַיֵּלֶךְ וַיִּפְגְּשֵׁהוּ בְּהַר הָאֱלֹהִים וַיִּשָּׁק לּוֹ:
to kiss

Moshe told Aharon all the words of Adonoy with which He had sent him; and all the [miraculous] signs that He had commanded him [to demonstrate].

וַחֲוֵי מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן יָת כָּל פִּתְגָּמֵי דִי דִי שְׁלַחַה וְיָת
כָּל אֲתִיָּא דִי פִקְדָּה:

Moshe and Aharon went [to Egypt] and they gathered all the elders of the B'nei Yisrael.

וַאֲזַל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וּכְנָשׁוּ יָת כָּל סְבִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל:

Aharon spoke all the words that Adonoy had spoken to Moshe, and he demonstrated the [miraculous] signs in the eyes [sight] of the people.

וּמִלִּיל אַהֲרֹן יָת כָּל פִּתְגָּמֵי דִי מִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה
וְעָבַד אֲתִיָּא לְעֵינֵי עַמָּא:

The people believed. When they heard that Adonoy was mindful of the B'nei Yisrael, and that He had seen their suffering, they bowed their heads and prostrated themselves.

וְהִימָן עַמָּא וּשְׁמָעוּ אֲרִי דְכִיר יִי יָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֲרִי
גְלִי קְדָמוֹהִי יָת שְׁעִבּוּדָהוֹן וּכְרָעוּ וּסְגִידוּ:

28 וַיְגִד מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן אֵת כָּל־דִּבְרֵי יְהוָה אֲשֶׁר שְׁלָחוּ וְאֵת

כָּל־הָאֲתֹת אֲשֶׁר צִוָּהוּ:

29 וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וַיֵּאסְפוּ אֶת־כָּל־זִקְנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל:

30 וַיְדַבֵּר אַהֲרֹן אֵת כָּל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה

אֶל־מֹשֶׁה וַיַּעַשׂ הָאֲתֹת לְעֵינֵי הָעָם:

31 וַיֵּאֱמָן הָעָם וַיִּשְׁמָעוּ כִּי־פָקֵד יְהוָה אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכִי

to shrivel
up

רָאָה אֶת־עֲנָנָם וַיִּקְדּוּ וַיִּשְׁתַּחֲווּ:

שביעי

שמות 5

Afterwards Moshe and Aharon went and said to Pharaoh, "This is what Adonoy, God of Yisrael said, 'Send My people, so they may celebrate a festival to Me in the wilderness.'"

ובתר כן עלו משה ואהרן ואמרו לפרעה כדנן אמר יי
אלהא דישראל שלח ית עמי ויחגון קדמי במדברא:

Pharaoh said, "Who is Adonoy that I should obey his voice, to let Yisrael go. I do not know Adonoy, nor will I let [the B'nei] Yisrael go."

ואמר פרעה שמא דיי לא אתגלי לי די אקבל
לממרה לשלחא ית ישראל לא אתגלי לי שמא דיי
ואף ית ישראל לא אשלח:

1 ואחר באו משה ואהרן ויאמרו אל-פרעה כה-אמר

יהוה אלהי ישראל שלח את-עמי ^{properly} ויחגו לי

במדבר:

2 ויאמר פרעה מי יהוה אשר אשמע בקלו לשלח

את-ישראל לא ידעתי את-יהוה וגם את-ישראל לא

אשלח:

They said [to him], "The God of the Hebrews has revealed Himself to us. Please allow us to take a three day journey into the wilderness, and let us sacrifice to Adonoy, our God, lest He strike us with the plague or with the sword."

וַאֲמָרוּ אֱלֹהָא דִּיהוּדָאֵי אֲתַגְלִי עֲלֵנָא גִיזִיל כְּעֵן מִהֲלֹךְ
תְּלָתָא יוֹמִין בְּמִדְבָּרָא וְנִדְבַח קֳדָם יי אֱלֹהֵנָא דְלָמָא
יַעֲרַעֲנָנָא בְּמוֹתָא אוּ בְקָטוֹל:

The king of Egypt said to them, "Why, Moshe and Aharon, are you distracting the people from their work? Get back to your burdens."

וַאֲמַר לְהוֹן מֶלֶכָא דְּמִצְרַיִם לְמָא מִשֶּׁה וְאַהֲרֹן
תְּבַטְלוּן יָת עַמָּא מִעֻבְדֵּיהוֹן אֲזִילוּ לְפִלְחָנְכוֹן:

Then Pharaoh said, "Behold, the people of the land are now many, and you want them to take leave from their hard work."

וַאֲמַר פַּרְעֹה הָא סְגִיאיִן כְּעֵן עַמָּא דְאַרְעָא וְתְבַטְלוּן
יָתְהוֹן מִפְּלִחְנָהוֹן:

That day, Pharaoh commanded the taskmasters of the people and their officers, saying,

וּפְקִיד פַּרְעֹה בְּיוֹמָא הַהוּא יָת שְׁלֹטוֹנִין דְּעַמָּא וְיָת
סְרָכְוֵהִי לְמִימָר:

3 וַיֹּאמְרוּ אֱלֹהֵי הָעִבְרִים נִקְרָא עָלֵינוּ גִלְכָּה זָא דְרָךְ

שְׁלֹשֶׁת יָמִים בְּמִדְבָּר וְנִזְבַּחַה לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ פֹּר־יִפְגְּעֵנוּ
בְּדָבָר אוּ בְחָרָב:

4 וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם מֶלֶךְ מִצְרַיִם לְמָה מִשֶּׁה וְאַהֲרֹן

תְּפָרִיעוּ אֶת־הָעָם מִמַּעֲשֵׂיו לְכוּ לְסִבְלִיתֵיכֶם: to loosen
portorage

5 וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה הַנֹּרְבִּים עֲתָה עַם הָאָרֶץ וְהַשְׁבַּתֶּם אֹתָם

מִסִּבְלֵיתָם:

6 וַיִּצְוּ פַרְעֹה בַּיּוֹם הַהוּא אֶת־הַנְּגִשִּׁים בָּעָם וְאֶת־

שְׂטָרֵיו לֵאמֹר: properly

“You shall no longer give the people straw to make bricks as before. Let them go gather [their own] straw, לא תוספון למיתן תבנא לעמא למרמי לבנין כמתמלי ומדקמוהי אנון יהכון ויגבבון להון תבנא:

[And] the quota of bricks that they made before, you shall place upon them; do not reduce it, for they are lazy and therefore they cry out, saying, ‘We want to go sacrifice to our God.’

וית סכום לבניא די אנון עבדין מתמלי ומדקמוהי תמנון עליהון לא תמנעון מניה ארי בטלנין אנון על פון אנון צוחין למימר גיזיל נדבח קדם אלהנא:

Make the workload heavier on the men, and make them do it. Let them not talk about false ideas.”

תתקף פלחנא על גבריא ויתעסקון ביה ולא יתעסקון בפתגם ין בטליון:

They went out—the taskmasters of the people and their officers—and spoke to the people, saying, “This is what Pharaoh said, ‘I will no longer give you straw.

ונפקו שלטוני עמא וסרכוהי ואמרו לעמא למימר כדנן אמר פרעה לית אנא יתב לכון תבנא:

7 לא תאספון לתת תבן לעם ללפן הלבנים straw

כתמול שלשם הם ילכו וקששו להם תבן: to forage for straw the day before yesterday

8 ואת מתכנת הלבנים אשר הם עשים תמול שלשם proportion

תשימו עליהם לא תגרעו ממנו כי נרפים הם to scrape off to slacken

עלפון הם צעקים לאמר נלכה נזבחה לאלהינו: to shriek

9 תכבד העבדה עלהאנשים ויעשו ביה ואל יישעו to gaze at or about

בדברי־שקר:

10 ויצאו נגשי העם וישטרו ואמרו אלה העם לאמר כה

אמר פרעה אינני נתן לכם תבן:

You must go get your own straw wherever you can find it, but your workload must not be reduced.”

אתון אזילו סיבו לכון תבנא מאתר דתשכחון ארי לא
יתמנע מפלחנכון מדעם:

The people spread out all over Egypt to gather grain-chaff for straw.

ואתבדר עמא בכל ארעא דמצרים לגבבא גילי
לתבנא:

The taskmasters pressured them saying, “You must complete your daily work [quota], just as [before] when there was straw.”

ושלטוניא דחקין למימר אשלימו עובדיכון פתגם יום
ביומה כמא דהויתון עבדין פד אתיהב לכון תבנא:

The officers of the B'nei Yisrael were beaten—those whom Pharaoh's taskmasters had appointed—and were told, “Why have you not completed your quotas of brick making as you did yesterday and before neither yesterday, nor today?”

ולקו סרכי בני ישראל די מניאו עליהון שלטוני פרעה
למימר מא דין לא אשלמתון גזרתכון למרמי (לבניו)
כמאתמלי ומדקמוהי אף תמלי אף יומא דין:

11 אתם לכו קחו לכם תבן מאשר תמצאו כי אין נגרע
מעבודתכם דבר:

12 ויפיץ העם בכל-ארץ מצרים לקש^{straw} קש לתבן:

13 והנגשים^{to press} אצים לאמר פלו מעשיכם דבר-יום

ביומו כאשר בהיות התבן:

14 ויכו שטרי בני ישראל אשר-שמו עליהם נגשי פרעה
לאמר מדוע לא כליתם חקכם ללבן כתמול שלשם
גם-תמול גם-היום:

The officers of the B'nei Yisrael came and cried out to Pharaoh, saying "Why are you doing this to your slaves?"

וַאֲתוּ סֹרְכֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַצֹּחוּ (קָדָם) לַפַּרְעֹה לְמִימָר
לָמָּה תַעֲבֹד כְּדִין לַעֲבָדֶיךָ:

Your slaves are not given straw, and yet we are told to make bricks. Your slaves are beaten, and it is a sin for your people."

תִּבְנֶא לֹא מִתִּיהָב לַעֲבָדֶיךָ וּלְבִנְיָא אֲמָרִין לָנָא עֲבִידוּ
וְהָא עֲבָדֶיךָ לָקוּ וְחָטְוּ עָלֵיהוֹן עֲמָךְ:

He said, "You are lazy, therefore you say, 'Let us go sacrifice to Adonoy.'"

וַאֲמַר בְּטִלְגִּין אֲתוֹן בְּטִלְגִּין עַל כֵּן אֲתוֹן אֲמָרִין גִּזִּיל
נִדְבַח קָדָם יְיָ:

Now go, get to work. You will not be given straw, and you must deliver your quota of bricks."

וּכְעַן אֲזִילוּ פִלְחוּ וְתִבְנֶא לֹא יִתִּיהָב לָכוֹן וּסְכוּם
לְבִינְיָא תִתְּנוּן:

The officers of the B'nei Yisrael realized their bad position, saying, "You must not reduce your daily quota of bricks."

וְחִזּוּ סֹרְכֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל יִתְּהוֹן בְּבִישׁ לְמִימָר לֹא תִמְנָעוּן
מִלְּבִנְיָכוֹן פְּתִגְמָם יוֹם בְּיוֹמָה:

15 וַיָּבֹאוּ שְׂטָרֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּצְעֲקוּ אֶל-פַּרְעֹה לֵאמֹר לָמָּה
תַעֲשֶׂה כֹה לַעֲבָדֶיךָ:

16 תִּבְנוּ אֵין נִתָּן לַעֲבָדֶיךָ וּלְבִנְיָם אֲמָרִים לָנוּ עֲשׂוּ וְהִנֵּה
עֲבָדֶיךָ מְכִים וְחָטְאוּ עִמָּךְ:

17 וַיֹּאמֶר נִרְפִּים אַתֶּם נִרְפִּים עַל-כֵּן אַתֶּם אֲמָרִים נִלְכָּה
נִזְבַּחָה לַיהוָה:

18 וַעֲתָה לָכוּ עֲבָדוּ וְתִבְנוּ לֹא-יִנָּתֶן לָכֶם וְתִכְּנוּ ^{a fixed quantity} לְבִנְיָם
תִתְּנוּ:

19 וַיֵּרְאוּ שְׂטָרֵי בְנֵי-יִשְׂרָאֵל אֲתָם בָּרַע לֵאמֹר לֹא-תִגָּרְעוּ
מִלְּבִנְיָכֶם דְּבַר-יוֹם בְּיוֹמוֹ:

They met Moshe and Aharon who were waiting to meet them as they were leaving Pharaoh.

וַעֲרְעוּ יֵת מֹשֶׁה וַיֵּת אַהֲרֹן קִיְמִין לְקִדְמוֹתָהוֹן בְּמִפְקֵהוֹן
מִקֶּדֶם פַּרְעֹה:

They said to them [Moshe and Aharon],
“Let Adonoy look at you and judge. You
have made our aroma abhorrent in the
eyes of Pharaoh and in the eyes of his
servants, putting a sword in their hands
to kill us.”

וַאֲמָרוּ לָהֶון יְתָגְלִי יִי עָלֵיכֹון וַיִּתְּפָרַע דִּי אַבְאָשְׁתֹּון יֵת
רִיחָנָא בְּעֵינֵי פַרְעֹה וּבְעֵינֵי עֲבָדֵהּ לְמַתָּן חֲרָבָא
בְּיַדֵּיהֶון לְקַטְלוֹתָנָא:

Moshe returned to Adonoy and said,
“My Master. Why have You brought
harm to this people? Why did You send
me?

וְתָב מֹשֶׁה קָדָם יִי וַאֲמַר יִי לָמָּא אַבְאָשְׁתָּא לְעָמָא
הָדִין וּלְמָא דְּנֹן שְׁלַחְתָּנִי:

Ever since I came to Pharaoh to speak in
Your Name, he has done harm to this
people; and You have not rescued Your
people.”

וּמַעַדָן עָלִית לֹות פַּרְעֹה לְמַלְלָא בְּשִׁמְךָ אַבְאָשׁ לְעָמָא
הָדִין וְשִׁזְבָּא לָא שִׁזְבָּתָא יֵת עָמָךְ:

20 וַיִּפְגְּעוּ אֶת־מֹשֶׁה וְאֶת־אַהֲרֹן נֹצְבִים לְקִרְאָתָם בְּצֵאתָם

מֵאֶת פַּרְעֹה:

21 וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם יְיָ יְהוֹה עָלֵיכֶם וַיִּשְׁפֹּט אֲשֶׁר

to smell
bad

הַבְּאִשְׁתֶּם אֶת־רִיחֹנוּ בְּעֵינֵי פַרְעֹה וּבְעֵינֵי עֲבָדָיו

לְתַת־חֶרֶב בְּיָדָם לְהַרְגֵנוּ:

22 וַיָּשָׁב מֹשֶׁה אֶל־יְהוֹה וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי לָמָּה הָרַעְתָּה לְעָם

הַזֶּה לָמָּה גָּה שְׁלַחְתָּנִי:

23 וּמֵאָז בָּאתִי אֶל־פַּרְעֹה לְדַבֵּר בְּשִׁמְךָ הִרַע לְעָם הַזֶּה

וְהִצַּל לֹא־הִצַּלְתָּ אֶת־עַמְּךָ:

שמות 6

Adonoy said to Moshe, "Now you will see what I will do to Pharaoh, for by [My] strong hand he will let them go, and by [a] strong hand, he will drive them out of his land."

וַיֹּאמֶר יְיָ לְמֹשֶׁה כֹּעַן תִּחְזֹי דְּאֶעֱבֹד לְפָרְעָה אֲרִי בִידָא
תְּקִיפָא יִשְׁלַחֲנוּן וּבִידָא תְּקִיפָא יִתְּרַכְנוּן מֵאַרְעָה: ססס:

1 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה עֲתָה תֵּרְאֶה אֲשֶׁר אֶעֱשֶׂה

to drive out
from a...

לְפָרְעָה כִּי בְיַד חֲזָקָה יִשְׁלַחֲנוּם וּבְיַד חֲזָקָה יִגְרֹשֻׁם

מֵאַרְצוֹ: (ס)

Isaiah 27:6-28:13, 29:22-23

הפטרה — ישעיהו

הפטרה

ישעיהו 27

In days to come shall Jacob take root,
Israel shall blossom and bud; And the
face of the world shall be filled with
fruitage.

Hath He smitten him as He smote those
that smote him? Or is he slain according
to the slaughter of them that were slain
by Him?

6 הַבָּאִים יִשְׂרָאֵל יִעֲקֹב יִצְיִן וּפְרַח יִשְׂרָאֵל

to twinkle

to root

produce

וּמָלְאוּ פְּנֵי־תֵבֶל תְּנוּבָה : (ס)

7 הַכְּמַכַּת מִכֵּהוּ הִכֵּהוּ אִם־כְּהִרְגַּ הִרְגִּיו הִרְגַּ:

In full measure, when Thou sendest her away, Thou dost contend with her; He hath removed her with His rough blast in the day of the east wind.

Therefore by this shall the iniquity of Jacob be expiated, And this is all the fruit of taking away his sin: When he maketh all the stones of the altar as chalkstones that are beaten in pieces, So that the Asherim and the sun-images shall rise no more.

For the fortified city is solitary, A habitation abandoned and forsaken, like the wilderness; There shall the calf feed, and there shall he lie down, And consume the branches thereof.

When the boughs thereof are withered, They shall be broken off; The women shall come, and set them on fire; For it is a people of no understanding; Therefore He that made them will not have compassion upon them, And He that formed them will not be gracious unto them.

And it shall come to pass in that day, That the LORD will beat off [His fruit] From the flood of the River unto the Brook of Egypt, And ye shall be gathered one by one, O ye children of Israel.

8 ^{to remove} ^{measurement} בְּסֹאסָאָה בְּשִׁלְחָה תִּרְיֹבְנָהּ הָגָה בְּרוּחוֹ הַקָּשָׁה בְּיוֹם קָדִים:

9 לֵכֵן בְּזֹאת יִכָּפֵר עֲוֹן־יַעֲקֹב וְזֶה כָּל־פְּרִי הַסֵּר חֲטָאתוֹ

^{to dash to pieces} בְּשׁוּמוֹ | כָּל־אֲבִנֵי מִזְבֵּחַ כָּאֲבֵי־גֵר מִנְפָצוֹת

^{sun pillar} לֹא־יִקָּמוּ אֲשֵׁרִים וְחַמְנִים:

10 ^{at home} ^{separate} ^{to gather grapes} כִּי עֵיר בְּצוּרָה בָּדָד נִהָ מְשִׁלַּח וְנִעְזָב

^{to crouch} כַּמִּדְבָּר שֵׁם יִרְעָה עֵגֶל וְשֵׁם יִרְבִּץ וְכֹלֶה

^{clause} סְעִפֶּיהָ:

11 כִּיבֹשׁ קִצְרָהּ תִּשְׁכַּרְנָה נָשִׁים בָּאוֹת מֵאִירוֹת אוֹתָהּ כִּי

לֹא עַם־בְּנִיּוֹת הוּא עַל־כֵּן לֹא־יִרְחֲמֶנּוּ עֲשֹׂהוּ וַיִּצְרוּ לָא

יִחַנְנוּ: (ס)

12 ^{a stream} ^{to knock out or off} וְהָיָה בְּיוֹם הַהוּא יִחָבֵט יְהוָה מִשְׁבַּלַּת הַנָּהָר

^{properly} עַד־נַחַל מִצְרַיִם וְאַתֶּם תִּלְקָטוּ לְאֶחָד אֶחָד בְּנֵי

יִשְׂרָאֵל: (ס)

And it shall come to pass in that day,
That a great horn shall be blown; And
they shall come that were lost in the
land of Assyria, And they that were
dispersed in the land of Egypt; And
they shall worship the LORD in the
holy mountain at Jerusalem.

13 וְהָיָה | בַּיּוֹם הַהוּא יִתְקַעַּ בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל וּבָאוּ הָאֲבָדִים

to push off

בְּאַרְץ אֲשׁוּר וְהִנָּדְחִים בְּאַרְץ מִצְרַיִם וְהִשְׁתַּחֲוּוּ

לַיהוָה בְּהַר הַקֹּדֶשׁ בִּירוּשָׁלַם:

ישעיהו 28

Woe to the crown of pride of the
drunkards of Ephraim, And to the
fading flower of his glorious beauty,
Which is on the head of the fat valley of
them that are smitten down with wine!

1 הוֹי עֲטֹרַת גָּאוֹת שִׁכְרִי אֶפְרַיִם וְצִיץ

נֶבֶל צָבִי תִפְאַרְתּוֹ אֲשֶׁר עַל־רֹאשׁ גִּיא־שִׁמְנִים

to strike
down

הַלְיוּמִי יִיוֹ:

Behold, the Lord hath a mighty and
strong one, As a storm of hail, a tempest
of destruction, As a storm of mighty
waters overflowing, That casteth down
to the earth with violence.

2 הִנֵּה חֲזָק וְאִמָּץ לְאֹדֹנִי כְּזֶרַם מַיִם בְּרֹד שָׁעַר

קֶטֶב כְּזֶרַם מַיִם כְּבִירִים שֹׁטְפִים הַנִּיחַ

לְאַרְץ בִּיד:

The crown of pride of the drunkards of
Ephraim Shall be trodden under foot;

3 בְּרִגְלֵים תִרְמָסְנָה עֲטֹרַת גָּאוֹת שִׁכְרִי אֶפְרַיִם:

And the fading flower of his glorious
beauty, Which is on the head of the fat
valley, Shall be as the first-ripe fig
before the summer, Which when one
looketh upon it, While it is yet in his
hand he eateth it up.

4 וְהָיְתָה צִיצֵת נֶבֶל צָבִי תִפְאַרְתּוֹ אֲשֶׁר עַל־רֹאשׁ

גִּיא שִׁמְנִים כְּכַוְרָה בְּטָרֶם קִיץ אֲשֶׁר יֵרָאֶה

הָרָאֶה אוֹתָהּ בְּעוֹדָה בְּכַפּוֹ יִבְלַעְנָה: (ס)

In that day shall the LORD of hosts be
For a crown of glory, and for a diadem
of beauty, Unto the residue of His
people;

And for a spirit of judgment to him that
sitteth in judgment, And for strength to
them that turn back the battle at the
gate.

But these also reel through wine, And
stagger through strong drink; The priest
and the prophet reel through strong
drink, They are confused because of
wine, They stagger because of strong
drink; They reel in vision, they totter in
judgment.

For all tables are full of filthy vomit, and
no place is clean.

Whom shall one teach knowledge? And
whom shall one make to understand
the message? Them that are weaned
from the milk, Them that are drawn
from the breasts?

For it is precept by precept, precept by
precept, Line by line, line by line; Here a
little, there a little.

For with stammering lips and with a
strange tongue Shall it be spoken to this
people;

5 בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְהוָה צְבָאוֹת לְעֹטֶרֶת צְבִי וְלִצְפִּירֶת
תְּפָאֶרֶת לְשֹׂאֵר עַמּוֹ:

6 וְלִרוּחַ מִשְׁפָּט לְיוֹשֵׁב עַל־הַמִּשְׁפָּט וְלַגְבוּרָה מְשִׁיבִי
מִלְחָמָה שְׂעָרָה: (ס)

7 וְגַם־אֵלֶּה בֵּינָם שָׁגוּ וּבִשְׁכָּר תַּעֲוִי כִּהְיוּ וְנָבִיא
שָׁגוּ בִשְׁכָּר נִבְלְעוּ מִוִּהְיוֹתָם תַּעֲוִי מִוִּהְיוֹתָם שָׁגוּ בְּרֹאֵה
פָּקְדוֹ פְּלִילִיָּה: ^{judicature} ^{to waver}

8 כִּי כָל־שְׁלֵחֹנֹת מְלָאִי קִיָּא ^{marks...} צֶאֱהָ ^{feces} בְּלִי
מְקוֹם: (ס)

9 אֶת־מִי יוֹרֶה דַּעָה ^{knowledge} וְאֶת־מִי יִבִּין שְׁמוּעָה ^{rumor} גְּמוּלִי
מִחֲלֵב עֲתִיקִי מִשְׁדֵּי־מָשָׁדִים: ^{removed}

10 כִּי צֹ צֹ לְצֹ צֹ לְצֹ קוֹ לְקוֹ קוֹ לְקוֹ זַעֲרִי ^{small}
שֵׁם זַעֲרִי שֵׁם: ^{order}

11 כִּי בִלְעַגִּי שְׂפָה וּבִלְשׁוֹן אַחֲרֵת יְדַבֵּר אֶל־הָעָם ^{a buffoon}
הַזֶּה:

To whom it was said: 'This is the rest,
Give ye rest to the weary; And this is
the refreshing'; Yet they would not hear.

And so the word of the LORD is unto
them Precept by precept, precept by
precept, Line by line, line by line; Here a
little, there a little; That they may go,
and fall backward, and be broken, And
snared, and taken.

12 אֲשֶׁר | אָמַר אֱלֹהִים זֹאת הַמְנוּחָה^{rest} הַנִּיחוּ^{languid} לַעֲיֹף
וְזֹאת הַמְרֻגָּה^{resting place} וְלֹא אָבּוּא שְׁמוֹעַ:

13 וְהָיָה לָהֶם דְּבַר־יְהוָה צוֹ לְצוֹ צוֹ לְצוֹ קוֹ לְקוֹ
זַעִיר שֵׁם זַעִיר שֵׁם לְמַעַן יִלְכוּ וְכִשְׁלוּ אַחֲוֹר וְנִשְׁבְּרוּ
וְנִקְשְׁוּ^{to ensnare} וְנִלְכְּדוּ: (פ)

ישעיהו 29

Therefore thus saith the LORD, who
redeemed Abraham, concerning the
house of Jacob: Jacob shall not now be
ashamed, Neither shall his face now
wax pale;

When he seeth his children, the work of
My hands, in the midst of him, That
they sanctify My name; yea, they shall
sanctify the Holy One of Jacob, And
shall stand in awe of the God of Israel.

22 לֵכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה אֶל־בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה
אֶת־אֲבֹרָהֶם לֹא־עָתָה יִבוֹשׁ יַעֲקֹב וְלֹא עָתָה פָּנָיו
יִחְוֹרוּ:

23 כִּי בִּרְאֹתוֹ יִלְדִּי מַעֲשֵׂה יָדַי בְּקִרְבּוֹ יִקְדִּישׁוּ שְׁמִי
וְהִקְדִּישׁוּ אֶת־קִדּוֹשׁ יַעֲקֹב וְאֶת־אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
יַעֲרִיצוּ^{to awe or to dread}: